

СССР Аслă Канашэн
Президиумĕ 1968 çулхи пуш /март/ уйăхĕн 11-мĕшĕнче
"Коммунизм ялавĕ"
/халĕ "Хыпар"/ хаçата "ХИСЕП ПАЛЛИ" орденпа наградăланă

ХЫПАР

ШАМАТКУН
2014, декабрь / рашиав

6

234 /26640/ №

Хакĕ иреклĕ

www.hypar.ru

Хура вайсене
çул памалла
мар!

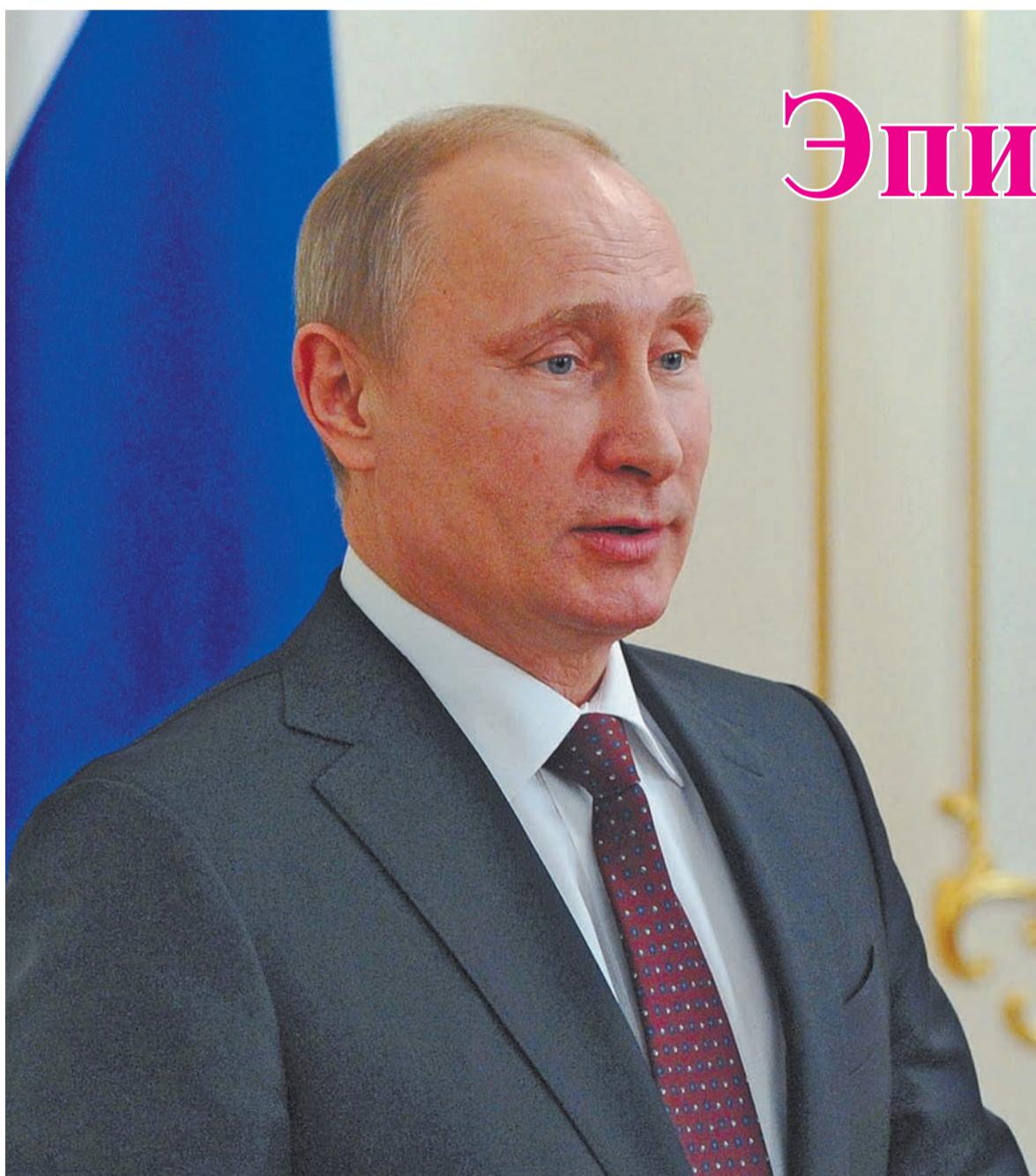
4

Халăх ырлăхĕшĕн,
Елчĕк район
аталанăвĕшĕн

5

Çĕр хут кĕпе
тăхăннă...

8

Владимир ПУТИН: Эпир çёнтерме хатĕр

РФ Президенчĕ Владимир Путин декабрён 4-мĕшĕнче Федераци Пухăвне çуллен яракан Çырупа тухса калаçрĕ. Унăн Кремлĕн Пысăк керменĕн Георгий залĕнче пухăннисен умĕнчи сăмахĕ сехет ытла тăсăлчĕ. "Хыпар" хаçат Президент Çырăвĕн уйрäm сывăкĕсене пичетлет.

Хайен сăмахне Владимир Путин Раççей çыннисене çĕршыв шăпишĕн, пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ самантсенче тĕрев панăшăн тав тунинчен пуçлар. Малалли - шалти тата тulaш по-литикăпа, экономикăпа, социаллă пурнаçпа çыхăннă çивĕç ыйтусем, вĕсene татса памалли çул-йĕр...

Крым çинчен

Крым тата Севастополь Раççейпе пĕрлешине патшалăх пуçлăхĕ истори саманчĕ тесе хаклат. Вăл иккĕленмest: Крым Раççейпе уйрăлми пĕрлешин.

Шăпах Крымра, авалхи Херсонесра, Владимир кнеç, кайран пĕтĕм Руçe тĕне кĕртнëскер, тĕн йышăннă, çавна май "numay сăнлă, анчах пĕрлĕхлĕ вырăс нацийен тата Раççей патшалăхĕн йĕркеленĕвĕн äс-хакăл çалкуçĕ" шăпах унта вырнаçнă.

Украина çинчен

Украинсем пирки Владимир Путин тăванла халăх тет. Унăн шу-хăшĕле - кашни халăхан хайен аталанăвĕн сунле, союзникĕсene, обществăн политика йĕркеленĕвне, экономикăна аталантармалли, хайен хăрушсăрлăхне тивĕçтермелли формăсене суйласа илмелли суверенлă право пур, Раççей ёна хисеплет, малашне тăяланах хисеплĕ. Ку Украинăна тăтуллин пырса тивет.

Президент хĕç-пăшалпа усă курса влаça ярса илнине, пусмăра тÿрре кăларма юраманни пирки иккĕленмest: "Одессăра çынсene чĕрлĕле çунтарса яни мĕне тăраты! Çакан хыççăн хĕç-пăшаллă вăйсемпе усă курса кăнтăр-хĕвел тухăçри çынсене, çак тискерлĕхе киллĕшмĕнсерсене, пусарас тĕллеве мĕнле ырламалла? Украина хăлăх çак пулăмсене тивĕçлипе хăй хаклатех".

• → 2 стр.

Курава Чăваш Ен те хутшăннă

Декабрён 4-мĕшĕнче Чăваш Ен Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев Мускавра Лĕтĕм тĕнчери VIII «Раççей транспорчĕ» форума тата курава хутшăннă.

Куравра Чăваш Ен экспозицийе тă пур. Вăл республикăн тĕп хулине никĕсленрĕнне - 550, Чăваш автономи облаçне туса ху-нăранпа 100 çул çитнине уявлама хатĕрлennĕ май Шупашкарти çул-йĕр строительстви тата реконструкцийе енĕпе пурнăçлакан ёçсемпе паллаштарать. Çавăн пекех M-7 автоçулăн Чăваш Енри сывăкĕн реконструкцийе çинчен калакан информации тă пур.

Форум программипе киллĕшүллĕн Михаил Игнатьев РФ транспорт министрĕ Максим Соколов инвестици, строительство тата транспорт компанийесен представителĕсем валли йĕркеленĕ ёçлĕ апатланăва хутшăннă. Тĕллупура транспорт сферине инвестицисем хывассин, патшалăх тата уйрäm çынсен компанийесен ёçтешлĕхĕн ыйтăвсene сутсе явнă.

И.СЕМЕНОВ

Йûнĕlle
çырăнма
васкăр!
Декабрён
5-15-мĕшĕсенче
çырăнтару
вунăкунлăхĕ иртет.
Çак тапхăрта
«Хыпар»
Издательство çурчĕн
пур кăларăмне тă
2015 çулан
пĕрремĕш
çурçуллăхĕ валли
йûнĕрех хакпа
çырăнтараççĕ.

Кăларăмсем	Ин- декс	2015 çулан пĕрремĕш çурринче илсе тăма çырăнтаракан хаçат-журнал хакĕсем					
		Почта уйрäm- сенче. Раштавн 5-15-мĕ- шĕсенче	Почта уйрäm- сенче. Декада хыççăн	Почта уйрäm- сенче. Декада вăхăтĕнчи экономи	«Чăваш пичечĕ» киоскĕ- сенче	«Советская Чувашия» киоскĕ- сенче	Редак- цире
Хыпар	ВД800	645	732,66	-87,66	288	279	144
Хыпар-шамт кун	В8353	264,66	304,08	-39,42	150	141	90
Çамрăксен хаçачĕ	ВД804	307,86	358,08	-50,22	234	231	144
Чăваш хĕрапăмĕ	B1515	278,46	325,08	-46,62	222	213	141
Сывлăх	B1524	176,46	205,02	-28,56	114	111	81
Кил-сурт, хушма хуçалăх	B4806	176,46	184,04	-7,58	114	111	81
Хресчен сасси	B4838	327,54	376,62	-49,08	168	162	114
Хресчен сасси-кил	B3887	176,46	184,08	-7,62	108	105	81
Тăван Атăл	B1529	267,36	319,08	-51,72	252	246	198
Капкăн	B4608	155,7	185,04	-29,34	150	126	108
ЛИК	B3429	116,32	140,36	-24,04	120	120	100
Вести Чувашии	B4807	253,86	298,08	-44,22	192	186	144
Собрание законодательства ЧР	B4847	612,24	743,58	-131,34	660	660	570
Тантăш	B4802	237,66	274,08	-36,42	138	132	90
Самант	B3208	150,9	181,02	-30,12	162	156	120
Тетте	B3771	120,18	143,52	-23,34	114	111	90

Ёсне кура - хисепे

Раççей потребительсен обществин регионсенчи союзесен 2014 çулхи виçे квартал кăтартăвëсен пётемлеттөв тăрăх Центросоюз Канашэн президиуме Чăвашпотребсоюза пётемшëле ёç-хëле аталантарнăшан - иккëмшë, вак суту-иллëве аталантарнăшан - пёрремеш, федерацин Атăлчи округёнче пётемшëле ёç-хëле аталантарнăшан пёрремеш вырăнсемпе чысланă.

Йышăну кунне пётемлетнë

Декабрён 1-мëшёнче республикăра, çëршыври пекех, Граждансе-не йышăнмалли пёrlехи кун иртнë. «Пёrlëхлë Раççей» парти председателэн Д.А.Медведевэн регионти йышăну пўлëмэн ертүси, ЧР Патшалăх Канашэн депутатчë Николай Николаев пёltterн тăрăх - çав кун çынсене «Пёrlëхлë Раççей» фракцире тăракан депутатсем, вlaç органëсен представителëсем йышăннă.

«Пирэн тĕллев - çынсен çиvеч ыйтăвëсene тата пама пулăшас-си, - терп H.Николаев. - Эçен тĕп ийрëк çавнашкан: кашни çырëва тĕплĕн пăхса тухмалла, кашни çынпа каласмalla».

Республикăри 283 вырăнта 781 çынпа, вăл шутра парти председателэн общество йышăннăвëн пўлëмэнче 58-шëпе тĕл пулнă. Вëсен ыйтăвëсene пурăнаканли çурт-йëрпе коммуналă хуçалăх-па, социалă пулăшу күрессипе, пурнаçа лайхлассипе çыхăннă.

Асăннă пўлëмрэе республикăра пурăнакансен ыйтăвëсene РФ Федерации Канашэн членч Г.Г.Николаева, Патшалăх Думин депутатчë Р.К.Тихонов, Патшалăх Канашэн председателё Ю.А.Попов, Патшалăх Канашэн комитетчëн председателё, «Пёrlëхлë Раççey» партин Чăваш Енри уйрämэн секретарчë Н.В.Малов, Шупашкар депутатчëсен Пухăвëн председателё, партин тĕп хулари уйрämэн секретарчë Н.И.Черкесов хуравланă.

Пўлëмсен ёсне Куславка, Комсомольски, Красноармейски, Муркаш, Вăрмар, Шăмэршă, Елчек районенчене, Канашпа Çемерле хулисене лайх юркеленë. Çынсен 247 ыйтăвне /31,6%/ тата

пăнă. Йăттине тишкереççë, пăхса тухса хурав парëс.

Владимир Кушнеров урине çывăх вăхăтра операци тăвас ыйтупа Патшалăх Канашэн депутатчë Н.Николаев патне пынă. Äна операци пёрремеш хут кăсалхи июль уйăхэнче тунă. Килес çулхи августрă тепер урине операци тутарма черете тăратнă. Сывлăхе начарлăннăран хăйне федерацин травматологи, ортопеди тата эндопротезирован центрэнче сак уйăхрах йышăнма ыйтнă. Äна 2015 çулхи январьте операци тутармаллисвен списокне кëртнë.

Нумай хутлă çуртра пурăнакансен комитетчëн председателё Людмила Сергеева хула пуслăхĕпе Л.И.Черкесова тĕл пулсан Шупашкарти Ашмарин урамэнче ача-пăча лапамë юркелес ыйтăва çökленë. Äна та çиёñчех тата пăнă. Асăннă урамран картишне кëрсэн ачасем вăлли ятарласа лаптăк уйăрса хăтлăлатассине муниципалитетэн «Шупашкарэн пурăнаканли çурт-йëрпе коммуналă хуçалăхне тата пурăнаканли çурт-йëр тăвассине аталантарасси» программин «Хăтлăх» сум-программине кëртессине пёltterн.

■ Александра БОЧКАРЕВА

ХУТЛËХ

Украина ачисене - Çене çул парни

Çене çул уявë тата шуклансене хëллехи каникул çывхарнă май РФ Президенчë çумëнчи ачасен правине хëтлекен уполномоченч Павел Астахов пусарнипе «Çене Раççey - уяв çärpăsh» акци вăй илчë. Унăн тĕллев - ДНР тата ЛНР ачисене Çене çул парнисене чан-чан уявпа савăнтарасси. Сăваплă ёснен партнере Аслă Василий çветителен ўркăмлăх фончë шутланат.

Акцие юркелекенсен шухăшшë - пирэн çëршывăн тĕрлë кëтесене пурăнакан ачасем Донецк тата Луганск Халăх Республикин çампак граждане-сем валли парне тата Çене çул елкине илемлëтмешкëн тette /чылайшне хăйсем асталаса/ пухаççë, уяв открытиком ўкерес Украинан кăнтăр-хëвельтүхăçэнче пурăнакан тантăшëсене тăнăçlăхпа ырăлăх сунса çырса ярса параççë. Унсăр пусне Çене çул елкин акцине ача çурчесемпе интернатенче çитëнекенсем, тăлăхсемпе ашшë-амăшëн хăттисëр юлнисем, сывлăх тĕлшëнчен хевтесëррисем те хутшăнаççë.

Үркăмлăх юхăмне СМС-пёltterü ярса та тÿпе хывма май пур, ѣна 3443: РФ АЧИСЕМ 1000 /мице тенкë куçарнине палăрти/ RFDETI 1000 номерпе ямала.

Пуçтарнă укçапта Украина ачисем валли парне туюнаççë.

■ В.СМИРНОВА

Çутă сăнарë асăмăрта юлë

Професионал çыравçăсен пёrlешвëшён кăçal ыйвăр çул пулчë: пилëк çынна тепер тĕнчене ёсатрăмăр. Халë akä тепер юлташ - Филипп Андреевич Андреев - пирëнтен уйрăлса кайрë.

Ф.Андреев /Хëлип Хëлкей/ Красноармейски районенч Керекаç Ули ялчëне 1919 çулхи сентябрь уйăхэнче çуралнă. Çërpüri педагогика техникumëнчен, Канашри учительсен институттëнчен, И.Я.Яковлев ячлëл Чăваш патшалăх педагогика институттëнчен вëренсе тухнă. Учительте, шалти ёснен органëнче, парти райкомëн инструкторëнче ёсленë.

Тăван çëршывăн Аслă вăрçине хутшăннă, Инсëт Хëвел тухăçençе Яппуn милитарисчесене хирëç çapăçnă.

Литература ёсне иртнë ёмëрхи вăтăрмëш çулсене тутăннă: унăн «Сунтăл» журналта 1938 çulta пичетленнë калавë республика конкурсëнчë виççëmëş вырăн йышăннă.

Писателэн паллă произведенийесем: «Чёмпëр çути», «Тухăçри тапă» повесем, «Тухăçран хăпаратă шурăмпуç» роман, «Атте килë», «Тайга кашлат» поэмăсем.

Филипп Андреев кëнекисене вулакансен тĕрлë ăрăвë хăпалланă, унăн хайлавëсene ырă та паттăр сăнарсем илемлëх тĕнчине пуйнлатаççë.

Талантлă писатель, паттăр салтак ячë пирэн чун-чëрере яланлăхе упранë.

Юлташëсен ушкăнë.

РЕКЛАМА

Факс: /8352/ 28-83-70
E-mail: hypar2008@rambler.ru

Адрес: 428019,
Шупашкар хули,
И.Яковлев проспекч,
13-мëш çурт,
316-мëш пўлём

ПЕЛТЕРУ
Тел.: /8352/ 28-83-70,
/8352/ 56-20-07

Саламлакан

Хисеплë те хаклă çын-
нăма - Сёрпү районенч
Тури Шурсырма ялёнче пур-
рăнакан Вера Витальевна
ПАВЛОВАНА - 50 çулхи
юбилейне саламлакан.
Сирëп сывлăх, вăрм кун-
çул, анăсу сунатăн. Шухăш-
ланă ёмëтүсем яланах пур-
нăсланчăр.
Саламлакан
юлташë Зоя.

Год культуры в России зал Чувашской государственной филармонии	Год культуры в Чувашии
90-летию со дня основания Чувашского государственного академического ансамбля песни и танца посвящается:	
1. ЮБИЛЕЙНЫЙ КОНЦЕРТ 12 декабря в 18-30.	
2. Вокально-хореографическая композиция «ЮХАТЬ ЮХАМ ШЫВ» Грант Главы Чувашской Республики 16 декабря в 14-00.	

Справки по тел.: 62-14-83, 62-54-48.

СУТАТĂП ПРОДАЮ

1.Качественную фабричную МЕБЕЛЬ по доступным ценам: стенки от 7900 р., прихожие от 3600 р., шкафы от 3300 р., комоды от 2300 р., столы от 1000 р., кровати от 4000 р. Доставка.

22.ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА - немецкое качество. Дёшево. Замер, доставка - бесплатно. Т. 8-937-010-10-54.

24.Грабли, косилки, сажалки, копалки, окучники, опрыскиватели. Доставка. Т. 89278533596.

30.ОКНА от 4200 р.; ДВЕРИ стальные от 8900 р. Акция действует до конца месяца. Звоните по тел. 8-937-954-92-45.

33.Гравмассу, песок, щебень, керамзит. Д-ка. Т. 89053465671.

42.Керамблоки 12x20x40, 20x20x40, кольца колодезные - диам. 1,5м; 1м; 0,8м; 0,7м; 0,45м. Доставка. Бурение. Т.: 89876664140, 89370100141.

48.Керамблоки; все для фундамента - ФБС, бой кирпича, бетона, сваи, ОПГС, песок. Доставка. Т. 8-906-381-44-20.

49.Керамблоки, цемент, керамзит в мешках. Цены от производителя. Т. 8-905-344-79-32.

53.Отруби, зерно, к/орм, сахар, муку. Доставка. Т. 89373916016.

58.Гравмассу, щебень, песок, керамзит, бетон, чернозём, навоз. Д-ка. Недорого. Т. 89276687015.

71.ПИЛОМАТЕРИАЛ /хвоя, берёза, дуб, липа, осина/, срубы, дрова, горбыль. Т. 8-903-389-14-00.

75.Дымоходные трубы из нерж. стали. Аргонная сварка: медь, нержавейка. Т. 44-44-33.

76.СРУБЫ с комплектацией. Липовые срубы - на заказ. Доставка. Т. 8-937-952-84-67, Владимир.

79.ПРИЦЕПЫ для мини-трактора, мобилока. Т. 8-905-344-47-35.

157.Пластиковые ОКНА, стальные ДВЕРИ. Дёшево. Т. 89276689303.

560.ОКНА, ДВЕРИ "БАРС". Заводское производство. Бесплатный замер. Рассрочка. Гарантия 10 лет. Скидки. Т. 8-927-668-93-03.

736.Кольца колодезные - 0,7; 1,0; 1,5. Доставка. Т.: 8-903-379-77-68, 36-26-23.

Паян «Чăваш хăрапамë» хаçатан
çене номер
пичетленсе тухрë.
Эсир яна çитетес
çурçуллăха çырăнма
манман-и? Вакăр!

